

Michel MESTRUM

Ervaringsdeskundige geestelijke aandoeningen

Hij was pas negentien toen hij een psychose kreeg en bleek te lijden aan schizofrenie. Bijna dertig jaar later balanceert Michel MESTRUM (46) tussen de structuur die de aandoening vraagt en de passie en „het briesje creatieve onrust” die ze hem schenkt. Hij koestert zijn geloof en blijft pulken aan het stigma dat rust op psychische ziekten.

‘Er kleeft mysterie aan de werkelijkheid’

Jozefien VAN HUFFEL

Hij is verbrokkeld en versplinterd, van buiten naar binnen en van binnen naar buiten gedraaid. Zorgvuldig kiest Michel MESTRUM woorden om te beschrijven wat hij ervaart. „Ik ben er echter niet allereerst op uit om begrepen te worden, wel om zelf de werkelijkheid te begrijpen”, zegt hij. „De psychose mag best moeilijk zijn. Ik hoef ze niet in oneliners te vatten of hapklaar te maken.”

–Wat voor een jongere was u?

Van mijn jeugd herinner ik me allereerst mijn vormsel. Het gaf me leven, dat ongedacht was, omdat het niet mijn eigen verwezenlijking was. Nadien volgde ik Latijn aan het Sint-Lievenscollege in Gent. Ik was erg beschouwend en had veel voeling met natuurelementen en met taal. Net die karaktereigenschap kan zich verheffen tot een psychose, want dat is een totalitaire gevoeligheid. Ik zat in de retorica toen ik voor het eerst werd opgenomen. In zekere zin bereidde het internaat, waar ik me door omstandigheden meer thuis voelde dan thuis, me voor op de psychiatrie. En die psychiatrie ben ik dankbaar. Een klinisch erkende schizofreen heeft het minder moeilijk dan een dorpsgek. Terwijl er van die laatste veel te leren valt.

„De ziekte geneest me soms, van de angst voor verdieping en de dictatuur van de zelfbeschikking”

–Hoe kwam u er nadien bij om te schrijven en te gaan spreken over schizofrenie?

Ik behaalde een diploma aan de Katholieke Hogeschool Mechelen, maar het solliciteren achteraf ging moeilijk. Van Vocatio, een stichting die jongeren steunt om hun roeping te volgen, kreeg ik een beurs om me in te zetten voor de destigmatisering van psychiatrische ziektebeelden. Aanvankelijk was het niet makkelijk om met de ziekte naar buiten te komen, maar geleidelijk aan leerde ik de psychose te beleven als zingeving en erin te investeren. Ik leerde genezen met mijn ziekte in plaats van van mijn ziekte. Mijn passie voor Romaanse talen, het briesje creatieve onrust in mij – ze zouden veel vlakker zijn zonder de ziekte, veel minder verfiind. Soms

geneest de ziekte me, op spiritueel gebied bijvoorbeeld. Ze brengt me dicht bij de kern en verlost me van de angst voor verdieping en van de dictatuur van de zelfbeschikking.

Dat neemt echter niet weg dat schizofrenie gepaard gaat met een hoge graad van lijden. Mensen belanden in een wanhopige paranoïde waanwereld, ze verliezen allerlei mogelijkheden in het leven. Tien procent van de mensen met schizofrenie overlijdt door zelfdoding.

–Helpt uw geloof u om daarmee om te gaan?

Aan de werkelijkheid kleeft mysterie, de liefde van God. Ik ervaar de schepping als doortraand met vreugdedruppels. Lijden gaat gepaard met een vorm van vreugde en een opgave kan ook een gave zijn of zelfs een kans tot overgave. Mij leert het geloof dat ik mijn ziektebeeld niet zelf moet voltooien, dat ik niet moet mijmeren over de finaliteit of de bedoeling van de ziekte. In onze samenleving zoeken mensen te veel verbanden, waardoor ze verdwalen. Het is niet omdat je de oorzaak ergens van kent, dat je er ineens mee om kunt. Ik voel me door God gedragen. Ik weet niet veel, de psychose weet ook niet veel, maar we zorgen wel goed voor elkaar.

–Leunt die laatste verwoording niet erg dicht aan bij het clichébeeld van schizofrenie, de gespleten persoonlijkheid?

Dat is niet de bedoeling. Ik wil aangeven dat ik enerzijds de ziekte aanvaard zoals ze is en er anderzijds veel uit leer. Het is echter inderdaad een gangbaar misverstand dat een schizofreen in twee gebroken is. De ziekte breekt je veeleer in een oneindig aantal stukken. Eén enkel feit, zoals het bestaan van de zon als hemellichaam, kan dan een zekere angst opwekken. Ook krijgen de vorm en de kleur van elk voorwerp betekenis. Zelf heb ik het bijvoorbeeld moeilijk met de privatisering in de samenleving, de overgang van diensten naar producten. Bij de spoorwe-

Michel Mestrum: „Een opgave kan ook een gave zijn.” © Violet Corbett Brock

gen is er nu een aangepast product voor iedere consument, van *Key Card* tot *Christmas Deal*. Die verbrokkeling in de buitenwereld is voor iemand als ik, die zelf versplinterd is, echt pijnlijk.

Voor mensen met schizofrenie is de dood ook erg aanwezig. We zijn bezig met de eindigheid van een kaars, een plant, een bloem. Op die manier helpt de psychose me de kwetsbaarheid van de schepping te aanvaarden. Het is een bijzondere oefening in leren sterven.

–Wat kunnen we leren van psychische aandoeningen en psychisch zieke mensen?

Ze kunnen ons leren om vooral vragen te koesteren en minder antwoorden te zoeken. Een psychose is een vraagteken, en vraagtekens zijn mij ook veel meer dierbaar dan uitroeptekens. Ten tweede vertellen ze ons ook dat de totale medicalisering van de zorg niet de juiste richting

is. Bestaanspijn is niet enkel iets medisch, maar ook iets spiritueels. Geneeskunde is op dat moment slechts een van de mogelijke antwoorden. En ten derde leert het psychisch ziek zijn dat geluk niet te creëren valt. We genieten ons te pletter, maar toch zijn we niet tevreden.

Misschien lukt het in de toekomst de psychose meer los te maken van haar medische inbedding. Ze zou een vehikel kunnen zijn voor dialoog en communicatie, een symbolisch gegeven met een bepaalde identiteit en cultuur. We leven in een tijd van ontkerkelijking. De geestelijke gezondheidszorg kan een ideaal medium zijn om te bouwen aan verdraagzaamheid tussen mensen.

Op www.vocatio.be vindt u meer over Vocatio.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be